

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Főszerkesztő: Dr. BOROS GYÖRGY

Szerkesztő: P A P D O M O K O S

Előfizetési ár: Egész évre 20 Leu. Egyes szám ára 2 Leu. Akik a 20 Leut egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferencz-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítói-díj 100 Leu. Minden pénz **Gálfi Lőrincz** egy-leti pénztárhoz küldendő Clujra (Kolozsvárra).

I.

5—1922.

Főpásztori levél.

Kedves Atyámfiai, szeretett hiveim!

Legnagyobb öröme volna főpásztori szívemnek, ha szemtől szembe szólhatnék veletek az új esztendő kezdetén. Ha egyéb akadály nem volna, már korom is eléggé megmagyarázza, miért hogy csak levelemmel ke eslek föl. Ez eljuthat s remélem el is fog jutni minden házhoz. Szeretném, ha soraimból kiéreznétek az én szívem aggódo szeretetét és ajakam megáldó szavait.

Bízom kedves hiveim, hogy ti bennetek erős a lélek és ingathatlan a hit a mindeneket kormányzó és gondozó Istenben, a mi mennyei jó Atyánkban. Szívetekre kötöm, hogy ettől a bízó hittől el ne tántorodjatok, mert az emberekben lehet csalódní, de Istenben soha. Tudom, magam is érzem, hogy az élet minden órában próbára teszi hitünkét és erkölcsi bátorságunkat, de ez nem arra szolgál, hogy elcsüggedjünk, hanem arra, hogy erőnket összeszedjük és kitartásunkat fokozzuk.

Arra kérek és hívlak fel, hogy egyházunk veteményes kertjét, az unitárius felekezeti iskolát még áldozat árán is állítsátok fel és azt ízenem, hogy mindenik egyházköztségben meg kell szervezni a Dávid Ferencz Egyletet és annak keretében a Nők Szövetségét. Ezt a magam részéről erősen hangsúlyozom, mert az ilyen szervezkedés útján legkönnyebb elérni a felnöttek és az ifjuság valláserkölcsi továbbképzését. Hadd legyen része mindenkinek a munkában, hadd érezze már az ifju is, hogy neki szerepe van a gyülekezetben, hogy róla és érette igyekszik gondoskodni nemcsak a lelkész, hanem a gyülekezet többi tagja is.

Különösen óhajtanám, hogy eljusson levelem a gyülekezetek kivül, elszórta élő hiveimhez. Szeretném, ha azzal örvendeztetnének meg, hogy kezet fogva, egyetértéssel munkálkodnak szent hitünk ápolásán, megismerésén és egyházaink felvirágozásán; szeretném azt

hallani, amit az első keresztény gyülekezetről az Apostolok könyve följegyez, hogy *szívök és lelkök egy vala*.

Az én Istenem, a mi atyáink Istene áldjon és szenteljen meg titeket s tegye gyümölcsözővé testi és lelki javokban a beállott új esztendő.

Főpásztori szeretettel

Ferencz József, unitárius püspök.

A szerkesztő asztaláról.

Isten nevében. Ha mindenek elhagynának is, én nem feledkezem el terólad. Így szól a mindenek atyja azokhoz, akiket bánat, szükség, fájdalom és csalódás érzete gyötör. A napok egymásután jönnek és mindenik rejteget valamit ami nekünk nem kedves, amit mi másképpen szerettünk volna. Bánt az emberek szava, még a nézés is sokszor rossz érzést sarjaszt szívünkben: Nyugtalanság, elégedetlenség a mindennapi kenyérünk. És vajjon miért? Azért, mert nem fordultunk ahhoz, aki soha sem bánt, hanem mindig csak javunkat akarja. Isten, a szerető és gondviselő atya mindig velünk és mellettünk van. Bármily súlyosnak látszik is a teher, melyet válunkra kell vennünk, nyuljunk hozzá Isten nevében és majd egyszer, talán hamarabb hogysem remélhattük volna, megérezzük az isteni kéz jótékony segítségét.

Ismét együtt. Nagy vihar volt. Három hosszú esztendeig bolyongott fészektől hol távol, hol közel a mi énekes barátunk: az „Unitárius Közlöny“-nek nevezett jóbarát. Ismét itt van. Ismét hallatja szavát. Ismét fölakarja melegíteni a kihült fészket és jó kedvre deríteni a munkásnépet. Azt kérdezi minden háztól: szívesen láttok-e? Van-e néhány szem morzsátok számára? Ha van, szóljatok, mert ő együtt akar maradni veletek.

Néha néhány pillanat oly hosszú, mintha örökké tartana. Nekünk nem pillanat, hanem három esztendő jutott a megpróbáltatás és a tűrés súlyos igájából. Ha csak attól lettünk volna megfosztva, hogy az *Unitárius Közlöny* olvasóinak elküldhessünk néhány morzsát a szerkesztő asztaláról, elég lett volna szenvedésnek. Ha a szülő nem szólhat gyermekéhez, ha a testvér el van zárva testvérétől, a barát barátjától, elveszítették jófelét annak az örömmek, amit ez a világ adhat. Immár — hála a gondviselésnek — a hallgatás ideje lejárt. Szólhatunk és szólni fogunk, mert reméljük, hogy a mi olvasó testvéreink és barátaink nem feledték el hangunkat, szívesen veszik szavunkat.

Imádság

A Dávid Ferencz Egylet közgyűlésén elmondotta Halmágyi János lelkész.

Isten! Atyja Jézusnak! Miatyánk! Emelj magas körbe, ébressz tiszta öntudatra, hogy föltaláljunk Téged, hogy Rád ismerhessünk. Hiszen jelen vagy Te mindenütt, de nem mindenütt találnak föl Téged.

Hol „egyenként üzik az emberek parányi céljait“ s földhöz tapadottan vivják kenyérharcukat, hol „az eszme a megélhetés“ csupán, ott nem ismernek Téged, ott „idegen isten“ vagy!

De amikor szellő támad Kelet felől s végig fúvall a lelkeken s fuvallatára megmozdul a lélek és benne egy magasabb életnek forrása fölfakad; amikor az elernyedtt ereken az evangélium tiszta vize végigcsörgedez s e szellemi vérkeringésre megmozdulnak a dermedő tagok s megtermékenyül a szív; amikor égi sugár száll a homlokokra s fényénél, világánál megszületik az eszme, a gondolat, mely a zá között keblekbe „egységet lehel és lelkesíteni bír“; mikor megtörik a földiség hatalma és ahol többé az eszme sem csupán megélhetés, hanem életfejlődés, életnövekedés; tökéletesedés, akkor és ott megismernek Téged az emberek és imádkoznak tiszta szívből s erős, élő hittel vallják, hogy Te, a Jézus Atyja és a Mi atyánk, Te vagy az *egy igaz Isten*, mennyen és földön Te vagy egyedül!

A mi lelkünket is megérinti néha a Keleten támadott szellő, a kereszténységnek szelleme; a mi ereinken is végigcsörgedez olykor az evangéliumnak éltető vize; a mi szívünket és homlokunkat is övezi néha égfény s támad bennünk is olykor magasabb gondolat és szentebb éremény; néha föleszmélünk s lerázzuk magunkról mi is a föld porát, a testiség bélyegét és fölemelkedünk egy tisztább világba, magasabb életre s éljük olykor mi is a lelkek életét! Igen, megérint olykor, áthat és munkál bennünk a Krisztusi szellem, amelyet magunkban mind elevenebbé s állandóvá tenni és az embereket testvérül fogadva egy magasabb éltre fölemelkedni s közeljutni hozzád, Uram! napról-napra mind közelebb, örök tevékenységedben mind inkább részt véve szolgálni az összességnek, szolgálni a mindenségnek: ez a lelkünk előtt lebegő cél. Ennek szolgálatában áll e kicsiny egylet, amelynek élén egy nagy, egy fényes történelmi név ragyog!

De bár magas cél s az eszme lelkesíteni bír, hábár küzdelmeink között egy magasabb élet harcosa, hőse, vértanújának diadalmas lelke mosolyog felénk helybenhagyólag, biztatón; mégis fájón kell éreznünk, hogy életünkben oly ritka az emelkedettebb pillanat; szinte úgy tűnik föl, mint egy rövid színes álom a hosszú, sűrű éjszakában. Legtöbbször egyenként járjuk mi is a mindennapiság nagy országutját, kicsinyes érdekeinket tekintjük célul s a lelkeinkbe egységet lehellő eszme kezeink között szétpattan és porba hull; az em-

berszeretet magasztos érénye, az egygyé fűző lánc önszeretetünk dulakodásaiban szemenként szétszakad, mert — ha szétnegyünk — napról-napra feledjük magasabb kötelességeinket, feledjük szentebb hivatásunkat. Csak olykor eszmélünk föl, mikor jön egy-egy pillanat, melyben reánk szakad a néma vád: a keserű öntudat s ilyenkor mint fellegtisztító szél zendül meg énekünk s ajkainkon zokog, sir a zsoltár: „Teremts bennünk tiszta szivet Isten és az erős lelket ujjtsd meg mibennünk.“

„Teremts bennünk tiszta szivet Isten és az erős lelket ujjtsd meg mibennünk“, hogy ugy jöjjön és szakadjon ránk e pillanat, mint a megújulásnak hajnala, az újjászületésnek reggele s mi eszméljünk tisztább öntudatra és ébredjünk új életre, melyben erős kötelességek uralkodnak s hervadatlan virágokat növel a hit, ahol szentebb a törekvés, áldásosabb a munka . . . Oh, teremts bennünk tiszta szivet Isten és az erős lelket ujjtsd meg mibennünk“, hogy a Dávid Ferencz erős, diadalmas lélkének s a Krisztus fénylő tiszta nagy nevének méltó örökösei lehessünk s rendeltetésünk célja felé keresztényi öntudattal, erős hittel, diadalmas lélekkel közelithessünk. Amen!

A Dávid Ferencz-Egylet XXXIV. közgyűlése és újjászervezése.

1921 október 30-án a D. F. Egylet három év multával ismét megtartotta közgyűlését Kolozsvárt.

A forradalmi idők és a rákövetkező változások az egyesületi élet működését, gyűlések tartását, a lapok megjelenését jórészt lehetlenné tették. A D. F. Egylet életműködésében az a nagy nehézség is előállott, hogy legfontosabb mozgató szervei: dr. Boros főtitkár és dr. Csiky titkár fontos egyházi küldetések betöltése végett hosszas időre eltávoztak a központból. Amint azonban a helyzet odaalakult s főként, hogy dr. Boros hazaérkezett, sürgősen megkezdődött az egylet fölélesztésének munkája. A főtanács alkalmával lelkes, nagy közönség jelenlétében folyt le a közgyűlés. Br. P. Horváth Kálmán ezuttal is mély érzésből és bölcs tapasztalásból fakadt elnöki megnyitóval gyönyörködtette a közönséget. Dr. Boros György főtitkár beszámolójában főként a D. F. Egylet kiváló halottait, Kozma Ferencet, Tarcsafalvi Albertet, Gyöngyösy Bélát, Ürmösy Miklóst, Sándor Jánost, Nagy Gyuláné, Zsakó Istvánné, Lehman Róbertné uraszonyokat bucsuztatta el, megkapó jellemrajzot adván az Egylet buzgó tagjairól s az ő példájukkal is új munkára lelkesítvén a hallgatóságot. A közönség lelkes ünneplésben részesítette a régi hittel szóló és cselekvő főtitkárt.

A szokásos felolvasást ezuttal az Un-tárins Irodalmi Társaság fölolvadóival egy sorban Benczedy Pál lelkész végezte. A háborus

faluról festett találó és fölötte tanulságos képet. A tisztujítás során dr. Boros Györgyöt ügyvezető alelnöknek, Pap Domokost főtitkárnak egyhanguan választotta meg a közgyűlés. Az Egylet jövője kérdésében nagy aggodalomra ad okot az anyagi eszközök hiánya. Ennek megoldásáról, valamint az egylet új munkatervéről az elnökség nem sokára tájékoztatni fogja a fűőkegyleteket és a nagyközönséget.

A közhangulat megnyilatkozása arra a reményre jogosít, hogy az unitárius közönség ismert áldozatkészsége lehetővé fogja tenni, hogy régi kedvelt lapja ezután is mindenhová eljusson. Az áldozatkészség kedves bizonyosága, hogy már is jelentkeztek új alapító tagok 100 Leu vagy nagyobb összegű adományokkal.

A közgyűlés általános ohajtása és határozata, hogy az Unitárius Közlöny az egylet kiadásában és régi formájában meginduljon.

TANÁCS.

*Ha sors viharja dúlta kebledet
S a lelkeken a bánat árnya kél,
Ha emberekben is csalatkozál
S szíved sivár, mint nyár után a tél;
Ha fájdalomnak ittad bús borát
S már nincs többé, ki hiven szeretett,
Testvér! oh vess el pár virágmagot,
Majd nő belőle tenger szeretet.*

*Nézd: élő lélek minden kis virág
S e lélek hiven, hálásan szeret . . .
Kimondhatatlan mély gyönyört fakaszt,
Ha gyöngéd gonddal ápolja kezéd.
Oly tiszta üdvöt, édes szűz gyönyört
Nem adhat Néked semmi, semmi már,
Mint Rád mosolygó nyiladó virág
S szívedre szálló hála: illatár.*

*Ha fájdalomnak ittad bús borát
S már nincs többé, ki hiven szeretett,
Testvér! oh vess el pár virágmagot,
Majd nő belőle tenger szeretet.*

Ürmösi Károlyné

Dávid Ferencz egyleti megnyitó.

— 1921. aug. 27. —

Báró Petrichevich Horváth Kálmán efnöktől.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Ujabbi szomorú 3 év után látjuk egymást. Három év kicsiny idő az emberi életben, de hosszuvá tette az a sok csapás, mely családainkat, társadalmunkat és hazánkat érte. Máskor a viszontlátás örömétől áthatottan üdvözöltük egymást, most nincsenek kellemes közölni valóink, önkénytelenül előnkbe tódulnak, rabjukká tesznek, amiket átéltünk, melyek elől nincsen kitérés, bár menekülni szeretnénk tőlük.

Goethe: Faust tragédiájának második részében van megírva, amit felolvasok: Az első felvonás alatt, a 10-ik lapon, a császári trónteremben, így szól a kancellár: A császár homlokát a legmagasabb erény, az igazság övedzi, csak ő képes azt megadni a népnek, mit az emberek kívánnak, követelnek és nehezen nélkülöznek. De oh! mit használ az emberi szellem értelmessége, a szívnek jósága, az adni akaró kéznek készsége, midőn az egész birodalmat láz fogta el, midőn a rossz a rosszat tulharsogja. Aki ezen magasságból áttekint a nagy birodalman, azt képzei, hogy neh z álom uralja: hol egyik torzszülött a másikat váltja fel, ahol a törvénytelenység a törvényt törvényesen elnyomja és a tévedések világát fejleszti ki.

„Ez gulyákat rabol, amaz egy asszonyt, serleget, gyertyatartót, keresztet az oltárról, mindezekről ép bőrrel, sértetlenül dicsekszik éveken át. Most panaszosok to'akodnak a csarnokba, a bíró magas karszékekben díszelve ül; e közben a tömeg a megbotránkozás és haragtól eltelve zajong. Csak szégyen és meggyalázásra számíthat az, ki a vétkestars igazságszolgáltatásában bizik és hallod a „vétke-s“ szó kimondását, ahol az ártatlannak nincs védelmezője, csak önmaga. Így akarják az egész világot darabokra tépni és elszítani, ami igaz. Hogy fejlődjék ki ily körülmények között a jogi érzék? Elannyira, hogy egy különben tisztességes gondolkodásu ember körülvesszenek hizelgéssel, szép szóval, pénzzel, végre megtörik a kísértés terhe alatt és a bíró, ki nem bír büntetni, bűnös lesz. Feketén festettem, de szivesebben tettem volna, ha e kép helyett, ama sötétebb fátylat boríthatók vala.”

Egy-egy zseniális, a világot és az emberek lelkét tanulmányozó író, ki az intuitio erejénél fogva előre megérzi és látja, hogy mily irányban fejlődnek az események és azokból levonja következtetést. S vajlon csalódott-e, nem voltak-e azok helyesek? Nem ehhez hasonlók történetek-e meg csak most Európának nem egy nagy birodalmában és elmondhatjuk-e igaz szívet, hogy ilyenek, legalább részben, nem estek meg a mi országunkban? Sajnos a hosszas há-

Folytatása a 11-ik oldalon.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

(Az I. közlemény a lap élén: *Főpásztori levél.*)

II. Sz. : Ad. 1506—1921. Körlevél. Esperes afiai útján Lelkész afiainak a lelkészeknek tanítói alkalmazása tárgyában. Már a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1896. évi január hó 4-én kelt 21368. sz. rendelkezésével lehetővé tette, hogy a tanítói állomás üresedése esetén, midőn az a kellően hirdétett pályázat mellett okl. tanítóval mindjárt betölthető nem volt, legfőljebb fél évig tanítói oklevéllel bíró vagy legalább elegendő pedagógiai képzettségét kimutatni tudó lelkész a tanítói hivatalt elláthassa. A Buletinul Oficial-ban a 36550—1921. szám alatt a vallás- és művészetiügyi Miniszteriumnak a következő rendelete jelent meg: „A vallásügyi Miniszteriumnak a lelkészeknek oktatáshoz való alkalmaztatása tárgyában. Nagy részben az elemi iskola alapozza meg és szövi egy nemzet jövőjét. Az ifjuság legelső éveiben adott oktatás és nevelés képezik azt a bázist, amelyen a társadalom és nemzet épülete emelkedik. Innen az a gond, amellyel az elemi iskola jó állapota és virágzása iránt kell viseltetnünk. Élénk fájdalommal jelzik nekünk a némely felekezeti, sőt állami iskolában létező tanítóhiányt. Ezt úgy tekintjük, mint nagy szerencsétlenséget a nemzetre nézve. Ennélfogva, melegen és határozottan kérjük Méltóságokat, sziveskedjenek ezen baj kiküszöbölésére minden támogatást megadni, utasítván és kötelezvéen a hatásköre alá tartozó lelkészeket, hogy siessenek segítyére az elemi iskolának ott, ahol erre szükség van. Minden lelkész kötelessége a nemzetével szemben, mint tanító meghozni a maga kis áldozatait. Az értelmi és erkölcsi sötétséget az ország minden részéből minél gyorsabban el kell üzni. Csak így lehetnek a lelkészek a világ világossága, és a földnek sava. Azon lelki megnyugváson kívül, amelyet egy jó tett elkövetése okoz, az erkölcsi elismerésen kívül, amellyel az ország fog adózni, azon lelkészek, akik tanítóknak fognak ajánlkozni, az állam által recompensáltatni fognak, tanítói munkásságukért az illető törvényes fizetésekkel. Az elemi iskola ügye előttünk annyira szent, hogy szilárdan el vagyunk tökéelve, miszerint megszüntetjük mindazon lelkészek kongruáját, akik kellőképen indokolt ok nélkül nem tesznek eleget a nemzet hívásának. Reméljük, hogy egy ilyen természetű eset sem fog előfordulni. Azon mélységes meggyőződésben élve, hogy Méltóságok egész lelkükkel rajta lesznek, hogy nemzetünknek ezen legfontosabb ügye legjobb elintézését nyerjen, kérjük Méltóságodat, fogadják stb. 45315—1920 sz. Bukarest, Goga Octávián sk.“ Ezt tudomásulvétel és alkalmazkodás végett hozzuk tudomására. Kolozsvár, 1921. dec. 30. *Ferencz József*, unitárius püspök, *Kovács Kálmán*, titkár.

III. Sz. : 65—1922. Körlevél. Valamennyi esperesi és lelkész i hivatalnak, a teol. akadémiai, kollégiumi és főgimn. igazgatóságoknak a nyugdíjigények bejelentése tárgyában. A „Comisiunea Romane de Lichidare dela Budapesta“ a „Gazetta Oficiala“ 34. számában a nyugdíjigények bejelentése tárgyában a következő rendeletet adta ki: „Azon

közalkalmazottak felettes hatóságai, akik a volt osztrák—magyar kormányok által kezelt vagy ellenőrzött nyugdíjalapok részesei voltak, készítsenek kimutatást: 1. az illetők nevével, vallás, nemzetiség, születés hely és év, illetőségi hely, 2. szolgálati idő, 3 nyugdíjba beszámítható évek száma az osztrák-magyar monarchia széjjelválasztásáig; végül 4. az illetők jelenlegi foglalkozásának megjelölésével.“ Felhívjuk ennek folytán a Cimet, hogy a jelenleg szolgálatot tevő és a szétváláskor nyugdíjjogosultsággal bíró összes alkalmazottakról készítsenek tagozatonként egy-egy kimutatást a fenti rendeletnek megfelelően és azt minél előbb terjesszék fel hozzánk. Felhívjuk a lelkes fiait, hogy az alkalmazott és a szétváláskor nyugdíjjogosultsággal bíró tanítók, tanítónőkről szintén készítsenek pontos kimutatásokat s azokat forduló postával küldjék be az esperesi hivatalnak, az Es eres fiait pedig kérjük, hogy a beküldött kimutatásokat minél előbb, de legkésőbb febr. 1-ig hiány nélkül terjesszék fel hozzánk. A lelkes fiait az Unitárius Közlöny jelen számát minden érdekelt tanító, tanítónővel irassak alá és ő izzák meg jól, nehogy később vád érhesse valameliket, hogy mulasztásokból egyeseket anyagi kár ért. Kolozsvárt, 1922. jan. 12. *Ferencz József*, unitárius püspök.

IV. Sz. : 1242—1922. Körlevél. Esperes fiait útján valamennyi lelkész afiának az állami népiskolai hitoktatás tárgyában.

Értesítjük esperes és lelkész fiait tájékozás és a szükséges intézkedés megtétele céljából a következőkről: A közoktatásügyi miniszterium 69.193-1921. sz. a. az erdélyi állami iskolákban való vallástanításra vonatkozólag a következő miniszteri határozatot küldötte meg:

Sz. : 68.193—1921. Miniszteri határozat az erdélyi állami iskolákban való vallástanításra vonatkozóan. A) *Általános intézkedés.* 1. Az állam iskoláiba járó növendékek vallási nevelés és oktatása a felekezetek hatáskörébe tartozik, miért is az állam a felekezeteknek minden támogatást megad arra, hogy iskoláiban a vallási nevelés és oktatás minél eredményesebb legyen. 2. Ennek következtében a közoktatási Miniszterium szükség szerint tanszékeket állít fel intézeteiben a vallástanítás céljára, a felekezeteknek pedig megvan az a joguk, hogy az erre vonatkozó tantervet elkészítsék, ahogy a hitoktatásra a törvény által előírt képzettségű személyeket javasoljanak. 3. A javasolt személyek kinevezése a közoktatási Miniszterium hatáskörébe tartozik, amely az érvényben levő szabályok szerint fogja őket rangosztályba sorozni. B) *Hitoktatás az elemi iskolában.* a) Falvakban. 1. Az állami elemi iskolákban a helybeli lelkész látja el a hitoktatást, a papi fizetésért, minden különleges fizetésre való igény nélkül. 2. A hitoktatásért az állam csak akkor engedélyez külön tiszteletdíjat, ha az iskolába járó ugyanegy felekezetbeli tanulók száma meghaladja a 80-at, heti 4 órát véve alapul. 3. Ezen szám fölött az állam minden egyes heti óráért 200 lei évi tiszteletdíjat engedélyez, a számítás alapját pedig óránként 20 tanuló képezi. Azon községekben, amelyekben ugyanegy felekezetbeli több parochia van, több lel-

késszel, a hitoktatást mindenik lelkész végzi az órák számának arányában, az egyházi fenhatóságtól kapott rendelkezés értelmében. Ilyen községekben az A. a. fejezet 2. bekezdése minden egyes parochiára alkalmazandó, azonban az A. a. fejezet 3. bekezdésében meghatározott tiszteletdíj csak akkor engedélyeztetik, ha ugyanazon község tanulólétszáma minden egyes parochiára nézve nagyobb 80-nál.

a) A városokban. 1. Városokban a hitoktatás következőképpen történik: a) Iskolánként. b) Osztályok csoportosítása útján. c) Iskolák összpontosítása útján. 2. Osztályok csoportosítása akkor történik, ha egy osztályban ugyanegy felekezethez tartozó tanulókból igen kevés van, de a csoportosított osztály tanulójának létszáma nem haladja meg egy rendes osztály szabályszerű létszámát. (Elemi iskolákban 80). Osztályok csoportosítása esetén, a vallási tananyag alternative is előadható, egyik évben az egyik osztály anyaga, a másikban a másiké. 3. A tanulóknak több iskolától való összpontosítása a lelkész vagy lelkészek által előzetesen megállapított terv szerint történik, az iskolai revizzorral, igazgatóval egyetértőleg, s miniszteriumi jóváhagyással. Ily esetekben figyelembe kell venni azt az épületet is, amelyben a vallástanítás történni fog, hogy az összpontosított iskolák összes érdekelt tanulójának megfelelően. 4. Városokban a hitoktatást a helyi lelkész végzi el a papi fizetés ellenében, minden különleges javadalomra való igény nélkül, amennyiben az iskolát látogató növendékek száma nem haladja meg a 60-at. Ezen létszámon felül az A. a. fejezetben körülírt tiszteletdíj engedélyeztetik. 5. Azon esetben, ha egy városban több azonos felekezeti parochia létezik, az A. a. fejezet 4. pontja mérvadó. 6. A városokban lévő állami elemi iskoláknál csak azon esetben rendszeresíthető hitoktatói tanszék, ha az ugyanazon felekezethez tartozó tanulók létszáma biztosítja egy hitoktatónak az órák szabályszerű számát, akár elemi iskoláknál, akár pedig más középiskolákkal, ipariskolákkal, tanítóképzőkkel való kombinációban. Ezen esetben a hitoktató a felsőbbfokú iskola tantestületének létszámába tartozónak tekintendő és aszerint javadalmaztatik. A hitoktatói tanszéket a Közoktatási Miniszterium szervezi az illetékes egyházi hatóság javaslata alapján, miután beérkezett a tankerületi igazgatóság értesítése. C) *Hitoktatás az ipari középiskolákban, tanítóképzőben és középiskolákban.* 1. Ipari középiskolákban, tanítóképzőkben és középiskolákban a hitoktatás ugyanazon szabályok szerint történik, mint a városi elemi iskolákban, vagyis: a) Iskolánként. b) Osztályok csoportosításával. c) Iskolák összpontosítása útján. Az osztályok csoportosítása és iskolák összpontosítása a leányok és fiuk részére külön-külön történik. a) Ha ugyanegy vagy több iskola azonos felekezeti növendékeinek a száma egy hitoktató részére biztosítja az előírt óraszámot, a közoktatási miniszterium rendszeresítheti a tanszéket, amennyiben ezt a rendszeresítést indokoltnak tartja. Ezen esetben a hittanár mindig a felső iskola tantestületéhez tartozónak tekintendő és aszerint javadalmaztatik. 3. Ahol nincs rendszeresítve, *magánházakban, vagy a lelkész lakásán, hanem csakis az erre a célra kijelölt iskolaépületben.* 4. A hitoktatással megbízott tansze-

mélyzet gondoskodik a növendékek vallásos neveléséről, t. i. azok a vasárnapi és ünnepnap i stentiszteleteken vegyenek részt s hogy a felekezeti által előirt összes vallásos kötelezettségeiknek eleget tegyenek. 5. Az ezen rendelkezéseket megelőző összes szabályzatok, rendeletek, érvényüket veszítik. A fennebbi határozatot azzal hozzuk lelkész és esperes afiai tudomására, hogy I. 1. lelkész afiai tegyenek azonnal (legkésőbb jan. 31.-ig) egy-egy féliven jelentést esperesüknek, hogy az egyházközségük területén levő áll. elemi és középfokú-intézetekben (iskolánként és osztályonként) hány unitárius növendék van, ki van megbizva azoknak vallásoktatásával és hol (osztályonként vagy csoportonként) tanítja őket? 2. Lelkész afiai az illető iskola vagy iskolák igazgatóival egyetértőleg állapítsák meg, hogy a hivatkozott miniszteri határozat és a növendékek 1921/22. tanévi létszáma alapján hány hittanóra szükséges hetenként s ezen adatok táblázatát is terjesszék be esperesükhöz. 3. Ott, ahol több iskola van, vegyék számba az unitárius tanulók létszámát s állítsanak össze pontos kimutatást arról, hogy a lelkész által saját iskoláinknál vagy állami intézeteknél kötelességszerűen ellátott hittani órákon kívül az egyházközség területén levő állami iskoláknál van-e amnyi növendéke és óraszám, amely indokoltá teszi önálló hitoktató kinevezését. Ha van, a hitoktatói állás szervezése tárgyában terjesszenek fel hozzánk esperesi uton megokolt javaslatot. Nyomatékosan kérjük lelkész afiat, hogy az I. 1., 2. pont alatti jelentéseket félív papíron tisztán, pontosan állítsák ki és a kitézött határidőt tartásuk be. A 3. pont alatti előterjesztést szintén tegyék meg. II. Esperes afiai az egyházközségből beérkezett 1., 2. pont alatti jelentéseket összefoglaló kimutatás kíséretében legkésőbb f. évi febr. 6-ig terjesszék fel esetleges megjegyzéseikkel együtt. A hiányos vagy meg nem felelő jelentéseket pótolják vagy egészítsék ki oly módon, hogy azok az államtitkársághoz eredetiben beterjeszthetők legyenek. A 3. pont alatti előterjesztést véleményes javaslatukkal küldjék fel hozzánk.

E. K. Tanács elfogadván a nevelésügyi bizottságnak azon véleményét, hogy a 2. pontban ez a kitétel: „a törvény által előirt képzettségi szemé-lyek“ stb. csak úgy értendők, hogy „az egyházi törvények által előirt“ stb.; elvi határozatként megállapítja, hogy a lelkészeknek az állami iskolai vallás-tanítás végzése elől nem lehet kitérniök, de előterjesztést tesz a közoktatási kormányhoz a következőkre nézve:

a) a vallásoktatás ott, ahol felekezeti iskola, vagy az egyházközségnek a vallástanítás céljára berendezett helyisége van, ezekben a helyiségekben eszközözlendő. Más esetben az állami iskolában kell végezni a vallásoktatást.

b) A vallástanítás ellenőrzésével az egyházi hatóságok bizassanak meg, hogy ezáltal a tanító (igazgató) és hitoktató közötti surlódások elkerülhetők legyenek.

c) A vallástanítási tiszteletdíjra nézve a felekezeti iskoláknál is ugyanazon eljárás alkalmazandó, mint az államnál a felekezeti hitoktatókra nézve.

A fentieket azzal a felhívással hozzuk tudomására, hogy a vallásoktatás és ennek ellenőrzése kérdését ezen elvek alapján igyekezzenek már ebben a tanévben megoldani.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Kolozsvárt, 1921. december hó 20-án tartott üléséből.

Ferencz József, unitárius püspök.

Kovács Kálmán, titkár.

boru, az abból támadott rendetlen állapotok, a tisztességérzetet kioltották az emberek lelkületéből. Gondolatviláguk megzavarodott. Nem tudnak kibékülni a meglevővel, mindent leakarnak törölni a társadalom eddigi szokásainak táblájáról és helyébe a szocializmus, kommunizmus és bolsevizmus meg nem valósítható tanait beoltani az emberi szívekbe, hogy boldogok, megelégedettek lehessenek. S mily eredménnyel? Láttuk Németországban, láttuk és látjuk most is Oroszországban, hol a rend nem tud helyreállani és hol éhség dühöng, mert az emberek nem akarnak dolgozni, miközben ezrek pusztulnak el, a kitünő gabonáttermő térségek lakói. Hova fog ez vezetni? Ha meg nem előzik. Anarchiára. És mi a teendő? A jó útja a rosszan viszen át. Csak kitartással, bizalommal előre: munkára, termelő munkára, kiszakítva magunkat a téveszmék minket lekötött hínárjából. Munkával a szellemi, az anyagi téren teremtünk magunknak, családjunknak élhető állapotokat, hol kipihenhetjük mindazt, mit elszenvednünk kellett. Az ne bántson, ha helyzetünk most nem oly díszes, mint az azelőtti volt, az megváltozhatik. Fődolog, hogy tisztességgel megélhessünk.

Ki áthatva a félelem és töprengés kinzó és ellankasztó érzésétől, nem bir nekimenni erős elhatározással az éj sötétjének, az nem láthatja meg a reggel nap aranyos sugarait, melyek mintha mondanák: Jertek gyermekeim, én lecsendesítlek, kivezetlek a pusztulás tanyájáról a lelkimegnyugvás árnyatadó berkeibe, ha dolgozni akartok. É hívó szó megváltás mindnyájunknak, az orosz munkásoknak, de nekünk is.

A leverő multat és jelent többé ne emlegessük, csak fájó sebeket szakítunk fel vele, hagyjuk azt az idő gyógyító kezének. Fogjuk meg a mai napot és abban javítsunk, amit lehet. Mit tesz a szántó-vető, ha a jég elverte a termését, vagy az ár elsodorta takarmányát, leül táblája szélére és megtörve szemléli kára nagyságát? Nem! Az okos, számító gazda előkeresi fedeles szérűje alól az ekét, boronát és újra megművelvén földjét, pótolni kívánja azt, mit elvesztett, a jövő terméssel. Isten áldása, segítő keze felkeresi azokat, kiket csapás ért, de benne bizva, nem csüggednek el.

De nekünk, magyaroknak, más kötelességünk is van. Látjuk, mindennap érezzük a bizalmatlanságot, melyet irányunkban a vezető körök tanúsítanak, ezt eloszlatni és helyébe a kölcsönös megértés útját, nyilatkozatainkkal egyengetni nekünk is hivatásunk, bár kicsiny testület vagyunk; azonban amellett soha se felejtjük, hogy magyarok vagyunk, azon hős nemzet utódai, mely annyi század megpróbáltatásait kiállotta, mely, bár most megtépásza és elgyötörve, tovább élni akar. Azon szent érzést és tudatot, hogy te magyar vagy, légy büszke reá, oltsák már a fiatal, zsenge gyermek szívébe a papok, tanítók és első sorban a család, az anyák. Amit az öntu-

datra ébredő gyermek fiatal éveiben felvesz, az véérébe megy át és kiséri egész életén át. A gyermeki lélek olyan, mint a vadonc, elhagyatva, akár bozorrá növekedik, vagy mint sudarfa, büszke öntudattal, az égnek hajtja fel ágait, gyümölcsei fanyarok maradnak, ha nemes ágat oltunk beléjük, kellemes, üdítő csemegéül szolgálnak.

Azért vegyük mi át a gondos kertész munkáját, oltuk gyermekeinkbe a hazaszeretetet nemes érzését. Ne neveljünk kozmopolita világpolgárokat és nőket, kiknek nincsen nemzeti érzésük, hanem igaz magyar lelkületű férfiakat és nőket, kiket bárhol veti a sors, magukban hordják, mint öröklött talizmánt, a magyar érzést, nemcsak szóban, hanem áldozat akész tettekben, ha a szükség azt kívánja.

Midőn a faji magyar érzést kívánom fenntartani és éleztetni azokban, kikben az, a körülmények mostohasága miatt, talán apadóban lenne, másfelől, mint fennebb is mondtam, ismétlem, hogy barátságos jóegyetértésben kell lennünk, az összes más nemzetiségűekkel, kikkel oly hosszú idő óta élünk egymás mellett jó és rosszban. A trianoni béke és a nemzetközi megállapodások biztosítják ugyan minden népnek szabad fejlődését anyagi és szellemi téren, de még inkább teheti azt az egyetértés és megértés egymás szükségletei irányában. Ezt kell átlásni, kik a törvények végrehajtására hivatva vannak. A magyar nyíltszívű, nem fondorkodik. Bizalmat kérünk, bizalommal fogjuk viszonzni. Kerülni mindent, mi azt akadályozza mindkét részről, oly semmi által meg nem kerülhető feltétel, mely képes mindnyájunk javát, gyarapodását biztosítani.

Végezetül sajnálattal kell megemlékeznem halottainkról, kiket a gondviselés e 3 év alatt elszólított közből és ezek között: *Gyöngyösy Béla, Tarcsafalvi Albert, Zsakó Istvánné, Nagy Gyuláné* és sok másról, kik mindnyájan egyletünket érdeklődésükkel és munkálkodásukkal támogatták, de különösen alelnökünk, *Kozma Ferencről*, ki mindig megfontolt véleményeivel, taná saival egyletünk érdekeit megvédeni, annak gyarapodását elősegíteni kívánta. Indítványozom, hogy az egylet halála felett mély sajnálatát fejezze ki.

Megnyitó beszéd.

Ferencz József püspök.

Tisztelt közönség! Hölgyeim és Uraim!

A Dávid Ferencz Egylet és az unitárius irodalmi társaság együttesen elhatározták, hogy a tél folyamán felolvasásokat tartanak. A mai az első s miután nekem jutott a szerencse, hogy ezen elnököljek, mindenekelőtt tisztelettel üdvözlöm, akik ezen a felolvasáson megjelenni szívesek voltak s ezzel jelét adták annak, hogy a tervezett felolvasások iránt érdeklődnek s azokat meghallgatni óhajtat-

ják. Pedig most igazán nincs hiány az ilyen felolvasásokban. Annyit az egyesület s a különböző címeken alakult társaság, amelyek mind felolvasásokkal akarják meghódítani magoknak a sziveket s részint pénzt is szerezni egyesületük számára. De kérdés, hogy vajjon minden egyesület, minden egyes társulat megérdemli-e a támogatást, a pártolást? Távol legyen tőlem, hogy én bármelyik egyesület vagy társulat ellen kifogást tegyek, mert megvagyok győződve, hogy azokat mind a szükség hozta létre. De abban legyen szabad kételkednem, hogy mindenik meg is felel a maga rendeltetésének. Mi a rendeltetése minden egyesületnek? E tekintetben szeretném, ha Channingnek, ennek a nagyírű és halhatatlan amerikai unitárius lelkésznek, mondhatni evangélistának, Egyesületekről hit gyönyörű felolvasását egész terjedelmében ismertethetném, de ez messze vezetne, hanem ajánlom, hogy akinek művei megvannak, éppen mi lefordítva, magyar nyelven is kiadtuk, olvassa el. Én itt csak annyit említek meg, hogy ő, ki az egyesületnek nagy barátja volt, szép felolvasásában kimutatta, hogy a közhasznú egyesületek mellett vannak olyanok is, amelyek többet ártanak, mint használnak; mert az olyan egyesületek, amelyek az ember egyéni szabadságát, függetlenségét akadályozzák és elnyomják, nem érdemesek a pártolásra, ellenben azok, amelyek úgy az alapítókat, mint azokat, akiknek számára alapítva vannak, erőre, öngondolkodásra, erkölcsi és értelmi tevékenységre serkentik és alkalmat adnak neki arra, hogy ezeket sikerrel használhassák, a legteljesebb mértékben megérdemelnek minden áldozatot.

Lássuk tehát, hogy a Dávid Ferencz-Egyesület és az unitárius irodalmi társaság az egyesületek melyik fajához tartoznak.

Ami a Dávid Ferencz Egyesületet illeti, a vallásos és erkölcsös élet ébresztésére közel 40 év óta folytatott munkásságával nemcsak egyházunknak, de a társadalomnak is oly szolgálatot tett, amelyre méltán büszkék lehetünk; mert a közjólet és közboldogság érdekében semmire sincs nagyobb szükségünk, mint az emberekben a vallást és erkölcsöt ápolni. Különösen napjainkban ez kétszeres figyelmet érdemel; mert a vallástalanságnak és erkölcstelenségnek oly tünetével találkozunk, amelyek ha tovább terjednek és fokozódnak, könnyen lehetetlenné teszik a békés, nyugodt és istenes életet. Nemkülönben az unitárius irodalmi társaság is, mely csak pár évvel ezelőtt alakult meg, vándorgyűléseiben a vallásos és erkölcsös életet hirdeti, munkássága ezeknek ápolásában és terjesztésében összpontosul. Eszerint mindkettő azon egyesületek közé tartozik, amelyek amint fennebb mondtam, minden áldozatot megérdemelnek s éppen ezért azt óhajtanám, hogy aki még nem tagja egyiknek vagy a másiknak s ami még jobb, mindkettőnek tagja legyen, de ne legyen azoknak csak szenvedőlegesen tagja, aki a felolvasásokra szorgalmasan eljár, ami szépet hallott, abban gyönyörködik, de tovább nem gon-

dolgozik felette. Valamint a legjobb ízű ételeket is fel kell dolgoznia a gyomornak, hogy azok hussá, izommá, vérré váljanak s így a test növekedjék, mindaz amit hallunk és olvasunk csak úgy érnek valamit s csak úgy szolgálnak lelkünk növekedésére, ha azok felett elmélkedve és így feldolgozva a magunkévá téve, cselekedeteinkben átvisszük az életbe. Ezt a hallgatóság figyelmébe ajánlom. Ezzel a felolvasó-ülést megnyitom.

NŐK VILÁGA.

Izenet amerikai és angliai nővéreinktől.

Kérés unitárius nőinkhez.

Kedves Testvéreim!

1910-ben beléptünk az Unitárius Nők Szövetségébe. Az a gyönyörű jelenet még mindig élénken hat szívünkre. A szövetség kiterjed a különböző országok nőire. Sok ezerre megy tagjai száma.

Rendkívüli szolgálatokat tett főleg a háború alatt, mert az idegenben maradtak levelezését lebonyolította, hazaszállításáról gondoskodott. A háború után a nyomor enyhítése volt a feladata.

Az angol és amerikai unitárius szövetségek hatalmas összegeket küldöttek Budapestre az ottani gyermekek fölsegítésére. Közélebről nekik köszönhetjük, hogy két leányunk bebocsátást kapott az 1920—21. évekbe Angliába a Channing House nevű felsőbb leányiskolába: Dr. Deák Margit, aki immár elhelyezést nyert a londoni magyar konzulátusnál és Sány Magda, püspökünk unokája, aki a 2-ik évre is az intézetben maradt. Jelenleg készül Kiss S. lelkész leánya az intézetbe. Jövőre is, minden évre várna valakit.

Megbecsülhetetlen ez a testvéri összeköttetés. Nekünk azt minden erőnkkel ápolnunk kell.

Közélebről azt az izenetet kaptuk, hogy jelentsük be az egyházközösségekben levő nők szövetségeit, mert szándékoznak közelebbi érintkezésbe lépni velők. Ez a kérés parancsolat, de e pillanatban még csak a kolozsvári, kolozsi, homorodvidéki, fogarasi és udvarhelyi nők szövetségéről van tudomásunk.

Unitárius Nők! Kedves Testvéreim! Most, midőn asszonyi szívem egész melegeivel kívánok nektek boldog üjlesztendőt, egyben kéréssel is terhellek. Nagyon kérlek, járjatok elől a gyülekezetben és hassatok oda, hogy mindenütt alakuljon meg az egyházközösségi Dávid Ferencz Egylet és abban az unitárius nők szövetsége. Tekintsük ezt olyan tisztség és becsületbeli kötelességünknek, amely elől nem lehet és nem szabad kitérni.

Választmányunk nevében kérünk minden unitárius nőt, legyen szives tegye meg ezen a téren is kötelességét.

Cluj—Kolozsvár, 1921 december 30.

Ferencz Józsefné,
elnök.

Ürmösi Károlyné,
az Unitárius Nők Szövetsége titkára.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Elnökünk újévi ajándéka. Báró Petrichevich Horváth K. főgondnok ur, egyeletünk érdemes elnöke a főtsz. püspök urhoz ezuttal is beadta újévi ajándékait. A Dávid Ferencz emlékalap, Unitárius Közlöny, Keresztény Magvető, Kolozsvári egyházközség 50—50 Leut, a kolozsvári és tordai szegények 20—20, a Mentőegylet 40, széplaki egyh. orgonaalapja 30 L-ban részesültek. Isten áldása a jószívü adakozón!

Hírvivő, barát és támasz. 1918. decemberében, lapunk utolsó számában azt irtuk volt: Olvasóinktól függ, hogy továbbra is hírvivőjük, barátjuk és lelki támasszuk legyen az Unitárius Közlöny. Mondhatunk-e ennél kevesebbet most, három szomoruan néma esztendő elteltével? Bár ugy lenne, de mert így van, ismét csak azt kérdezzük, kívántok-e pontos hírvivőt, kell-e nektek jóbarát?

Örökös alapítóink, ha 500 Leut fizetnek az „Unitárius Közlönyt” a kamat fejében ingyen kapják.

A díjakat előre kérjük!

Dr. Arkosy Gyula

közjegyző, elhunyt 1921. nov. 27-én. Az erős férfi rövid tíz napig küzködött az életért, de a tüdőgyulladás, melyet már kétszer legyőzött volt, ezuttal diadalmaskodott fölötte. Most minden munkás ember elvesztése sajgó fájdalmat okoz a megtizedelt magyar társadalom szívében, de olyan mély és általános lehangoltság, amilyen az ő halála hírére követte, nagyon ritkán vesz erőt az embereken. Dr. Arkosy mindenki szerette, tisztelte, nagyra becsülte, mert igazi nemes szív, fennkölt gondolkodás irányította minden szavát és cselekedetét. Ha unitárius egyházunkra és iskoláinkra gondoltunk, még ma is elfojtja szavunkat a nagy bánat. Kedves és szép családja veszteségét vajjon ki mérhetné meg. A részvét arányban volt a veszteséggel. Temetése a collegium csarnokából történt. Vári Albert főgymn. vállaltanár, Ürmösi Károly esperes, dr. Gál Kelemen igazgató, érdeme szerint méltányolták az eléggé meg nem siratható nemes munkást. Reméljük, hogy lapunkban bővebben ismertethetjük.

A trónörökös az unitáriusokról. Segesvárt a mult év nov. 6-án Károly trónörököst nagy ünnepélyességgel fogadták. A tisztelgők között voltak az unitáriusok is. Nagy Béla helybeli lelkész üdvözölte, amit Goga miniszter mondatonként tolmácsolt. A trónörökös válasza így szólt: A királyi Fenség őszinte köszönettel fogadja az unitárius egyház üdvözlését. Itt, e különböző nemzetiségű és felekezeti hazarészben az unitáriusok voltak a szabad vallásyagorlatnak uttörői. Azért, mint a lelkiismeretbeli szabadság és kultúra híveit specialisan üdvözli az unitárius vallás tagjait. Istennek segítő kegyelme és szent áldása legyen további működésükön. — Az unitárius hívek nagy meglepéssel fogadták a kitüntető szavakat. *Ü. B.*

A fogarasi Dávid Ferencz Egylet megalakulása. A központi D. F. Egylet gyűlésének lelkes hangulatát — a beérkezett hírek szerint — leghamarább tettekre váltotta a fogarasi egyházközség buzgó serege. 1921. november 13-án közgyűlést tartott, amelyen először megalakította a „Fogarasi D. F. Nőegyletet“ a következő tiszttikkarral: elnök Bedő Ferencné, alelnökök dr. Berkó Arturné és Árkosi Tamásné, titkár Szentpály Erzsike, jegyző Molnos Lajosné. Magának a D. F. Egyletnek a tisztikara a következően alakult meg: elnök Bedő Ferenc, alelnökök Szentpály Gyula és Péterfy Áron, titkár Árkosi Tamás, jegyző Molnos Lajos, pénztáros Katona Márton, választmány: Kiss Jánosné, Tövisy Lőrincné, Merész Józsefné, Márkovics Jánosné, Fekete József, Nyiredy Áron, Kálmán Dénes, Molnos Zsigmond. A D. F. Egylet fényes sikerű estét rendezett, amelyen a testvéregyháza hívei is megjelentek. Ime a buzgóság, amely jó példával jár elől! — A D. F. E. mozgalmáról külön rovatot nyitunk.

Akik egyletünk nemes céljait megértik. A maros-tordai körtől kaptuk a következő biztató sorokat: „Örömmel irhatom, hogy körünkben a D. F. Egyletnek barátai nagy számmal vannak. Igaz barátokat étek, akik egyletünk céljával egyetértenek, eddigi munkásságát méltányolni tudják s jövője elé is bizalommal, lelkesedéssel néznek!“ Valóban az ilyen igaz barátokra számítunk.

Debreceni unitárius napnak nevezik 1921. november 27-ikét. Ekkor alakult meg szabályszerűleg a debreceni unitárius leányegyház Józán Miklós esperes és dr. Csiki Gábor közreműködésével a nagy református templomban. A jövő április 2-án lesz esztendeje annak, hogy dr. Boros György egyh. főjegyző meglátogatta a debreceni unitárius híveket és tartotta az első értekezletet, s az első istentiszteletet a városházánál.

A testvérek ölelkezése. A nagy háboru előtt csak távolról ismerték egymást. A háboru alatt egymás ellen harcoltak. Most keblére ölelte az erős a gyengébbet és ezután együtt akarnak élni, mint jó testvérek. Az amerikai unitárius egyházközségeknél meleg üdvözlötet küldöttek az erdélyi testvérek.

Molnár János. Ádámosi egyházl. özségünknek 48 éven át lelkipásztora Molnár János meghalt Csepelen 1921. december 12-én, 78 éves korában. Szép jellemű, nyugodt kedélyű, bölcs ember, hűséges pásztor és minta családfő volt. Kilenc élő gyermeke és nagyszámu unoka szeretete és ragaszkodása nagyon boldoggá tette. Öröm volt látni az ötven éve együtt élő házaspárt a figyelmes gyermekek körében. Ádámosi hívei azt kívánták, hogy maradjon velök a nyugalom éveiben is, de a gyermekek szeretete győzött. Csepelen, Budapest közelében házat vásárolt, oda telepedtek leánya dr. Koncz Jánosné közelébe. Az alföldi homoktenger nem volt sziveszerint az erdélyi hegyek lakójának. Öszinte részvételünk a családnak és mély tiszteletünk az Ur hűséges szolgája emlékének.